

ds

ZATERDAG
15 MAART
2014 NR. 134

WEEKBLAD

**PETRA DE SUTTER, TOPARTS
KOMT OP VOOR GROEN**
'Mijn hele leven is atypisch'

MARIO VARGAS LLOSA
Nobelprijswinnaar schrijft en
blijft 'De bescheiden held'

*Jong, intens
en pakken attitude*

Opera is zó 2014

JONG, COOL EN TONNENAMBITTE:
DE ERFENIS VAN GERARD MORTIER IS (ON)VEILIG

OPERA ROCKS

Gerard Mortier is dood, de man die opera weer relevant en zelfs een beetje cool maakte. En nu? Als het aan de internationale klik van jonge zangers in ons land ligt: volle kracht vooruit. Welkom in een wereld waar attitude onmisbaar is. 'Over tien jaar zing ik in The Met!'

Steven De Foer, foto's Wouter Van Vaerenbergh

En beeldenslommer, een rebel, een vernieuwer, een enfant terrible. Na het fortissimo aan in memoriam's deze week weet de leek ook wie Gerard Mortier was. Veel jongeren moeten daarbij de wenkbrauwen hebben gefronst: moeten we nu echt geloven dat opera géén beleggen verder is voor oude cultuursnoes die graag luisteren naar dramatisch gillende dikke dames?

De gemiddelde leeftijd van het operapubliek is in de Mortierjaren wel degeijg flink omhoog gegaan. Vooral de Vlaamse Opera in Gent heeft een zekere coolheid gekregen. Een op de zes bezoekers is er jonger dan 30 - en dat aantal stijgt. Er is een nieuwsgierigheid gegroeid onder jongeren. Toen in 2012 19.000 mensen op *Die Zauberflöte* afkwamen, was het voor een op de drie van hen de eerste keer. In een studentenstad is het eenvoudiger dan in het al tebs burgerlijkere Antwerpen en zeker dan in Brussel, maar de tendens is algemeen. Alle operahuzen in ons land zetten er steevast op in. 'Je wilt niet dat je publiek uitert.'

En toch: opera en jeugd, het is niet de allerreest associatie die je maakt. Niet bij het publiek, en niet bij de artiesten. Wie zijn het, de aanstormende talenten van vandaag, degenen die het post-Mortiertijdperk kleur moeten geven? Deze week gaven zes onder hen een recital, gericht op jongeren, in de Bozar - samen met José van Dam, hun legendarischste leermeester aan de Muziekakademie Elisabeth. Zo konden we in de coulissen op de man/vrouw al vragen: wat bezield een mens van 18 om voor opera te gaan, en niet voor roek, soul of hip-hop?

'Uitgedachen heb ik me nooit gevoeld, ontbegrepen wel,' zegt de Gentse bas Charles Dekens (27). De nim twee meter lange boom is een van de 72 kandidaten voor de Elisabethwedstrijd in mei. 'Wenig jongeren »

hebben enig benul van opera. Luciano Pavarotti kennen ze. *Mad's it*. Af en toe een optreden, denken ze. Haast niemand beseft welke fysieke, technische en mentale voorbereiding erbij komt kijken.

Wà, Dekeyser stoot, is het waanidee dat klassieke zangers wereldvreemde mens zijn. 'Uiteraard ben je vrij obsesief met je vak bezig. Maar ik luister ook naar U2. Lang vóór ik zanger werd, was ik trouwens drummer. En ter ontspanning dalken wij ook soms met z'n allen de karaokebar in. En wel je in je opleiding oppikt aan talen, aan kennis over geschiedenis en cultuur, of over hoe andere mensen in elkaar zitten, wij hebben een breder wereldbeeld dan de meeste leeftijdsgenoten.'

Muziek geneest

Charles en zijn collega's studeren aan de Muziekopleiding Koninklijk Elisabeth in Waterloo onder leiding van de grote Belgische bas/bardon José van Dam. Paten doen we in de gangen en in hun loges, tussen de repetities met het Nationaal Orkest van België door. Met

mensen als de Franse *chef d'orchestre* Patrick Fournillier pas je best op je vellen. Hierarchie en discipline zijn geen ijdele woorden in deze wereld.

Dat is ook te zien aan de Colombiaanse sopraan Amalia Avilán (27), die zich in stille concentratie tot het haar beurt is om de aarts van Puccini en Debussy in te studeren. Een klein, fijn vrouwliefje voor een grote taak. Met die tenger gestalte lacht ze zelf: 'Het is een populair misverstand dat je volumineus moet zijn om veel stem te hebben. Mensen kijken vaak verbaasd naar mij; dat er zo veel geluid uit zo'n lichaampje kan komen.'

Amalia bewijst dat de democratisering van

Amalia Avilán: 'Mensen kijken vaak verbaasd naar mij: dat er zo veel geluid uit zo'n lichaampje kan komen'

de opera aan de aanbiddelijke allang is ingezet.

Zo is opgevoerd op het Colombiaanse platteland, als dochter van een boer en een cassiniere in een supermarkt. 'Er was altijd muziek in huis, mijn papa speelde volksliederes op gitaar. Maar klassieke muziek heb ik pas ontdekt toen ik ging studeren in Bogotà.

Daarna waagde ze de sprong, op haar 29ste. Ik moest gewoon naar Europa. Hier is de traditie, hier zijn de operahuizen die inspireren. Ik heb voor België gekozen omdat het zo'n multicultureel land is. En omdat ik zeker niet in Spanje wilde terechtkomen. Als je ervoor gaat, kun je ook maar best je bruggen achter je ophazelen, dus ook de hand met je moeder taal. Ik voel me goed hier; ik hou van de levenswijze.'

Avilán heeft een prachtige stem, wordt uitstekend begeleid, heeft al mooie rollen gespeongen in *Candide* (Messner), *Milva* (Mozart), *Madama Butterfly* (Puccini) en *Così fan tutte* (Mozart). Maar ze is maar wel blij dat een meesters uit Singapore haar studies financiert met een lening die ze later mag terugbetalen, als ze echt carrière heeft gemaakt.

Het grote geld is alleen voor beroemde sterren weggekegeld. Voor de jonge talenten is het beredden. Charles Dekeyser wordt gesteund door een hoofdtrantstureur, dat hoort dat hij helemaal zal doorbreken. Hij is een Gentse advocatenzoon; zijn ouders hadden hem aanvankelijk liever in hun voetsporen zien treden. 'Het is allemaal toevallig gelopen. Als kind heb ik één jaar motorker gevolgd en ik vond het niet leuk; niets wess op een muzikaal leven. Maar op mijn 10de kreeg ik colitis ulcerosa, een ernstige darmziekte. Ik ben toen adem- en stemoedelingen gaan volgen om meer in harmonie met mijn lichaam te leven; toen werd vastgesteld dat ik zangtalent had! Charles is misschien volledig verliefd op die ziekte. Een van de voordelen van onze opleiding is dat je buitengewoon veel controle over je lichaam krijgt. Je leeft verantwoordelijk – niet te veel alcohol, voldoende nachtrust – en je leert jezelf beter kennen. Vandaag ben ik gnrpeperig, maar ik moet optreden en ik weet hoe ik me daarvoor moet opprepen. Dat mijn keuze voor de muziek mij gezond heeft gemaakt, is misschien wel een bewijs dat het zo heeft moeten zijn.'

Charles Dekeyser: 'Ik luister ook naar U2. En ter ontspanning duiken wij soms met z'n allen de karaokebar in'

Hij kijkt me aan met onverholen ambitie, wavs van het cliché van de bescheiden Chinese werkmier, en zegt in perfect Frans: 'Ik zeg collega's die dat al dertig jaar deden, heel routinés en in alle anonimiteit. Maar als je echt kunt zingen, dan wil je toch ook de kick ervaren om als solist een zaal in vervoering te brengen? Toen ik hoorde van de opleiding bij de Muziekopleiding Elisabeth, was de beslissing snel genomen.'

-De kans lijkt groot dat Yu zijn droom helemaal zal waarmaken. Al tijdens de repetities ontroert hij, als hij puntgaaf 'Die Bildnis ist bezubehnd schön' uit *Die Zauberflote* zingt.

Daar ambitie geen lelijk woord is in deze kringen, toont ook de goedlachse Bulgarase Diana Goeingha. Waar ik over tien jaar hoop te staan? Op de planken van de Metropolitan Opera in New York, zegt ze zonder verpinken. 'Je kunt dat niet voorspellen, het hangt van zo veel factoren af, maar als je daar niet op mikt, wat doe je dan in dit vak?'

Diana is een wereldburger. Geboren in Bulgarije, opgegroeid in Egypte, muziek gestudeerd in Genève en sinds drie jaar in Brussel. Vanwege José van Dam, die hier lesgeeft. Hij is een magneet. 'Ze is realistisch. Weet dat ze nog geen enkele garantie heeft op de grote carrière. Je moet geluk hebben, de juiste mensen ontmoeten ook.'

Toch pretair, dus, jaren van je leven investeren voor wat niet meer dan een kans is? 'Ach, ik spreek zeven talen. Als ik echt zou mislukken, kom ik wel op mijn poolfles terecht. En ik moest het wel proberen in de muziek; ik zou gek geworden zijn anders.'

Diana heeft er alles voor over. Ook financieel. In Zwitserland had ze een mooie beurs, maar ze leefde er van een bijbaantje op een toeristische dienst om het beuageld op te potten voor later – voor nu, want studeren aan de Muziekopleiding is onbezoldigd. Ze lacht wvang. 'Dit leven heeft me zweet, geld en vrienden gekost. Als tienermeisje al; als je op je 10de constant rare muziek repetert, ben je niet meteen het populairste meisje van de klas. Vandaag kan ik hier in Brussel mijn echte vrienden op de vingers van één hand tellen.

Maar ik mag vanavond wel voor een volle zaal optreden met José van Dam.'

Pin-up

De repetitie zit erop. Nog enkele uren om een baraan te eten, geschimkt te worden, de call sheet voor vanavond te overlopen. Als de dames en heren weer tevoorschijn komen, in vol ornat, is dat geen eenduidige verbetering. Diana floert, maar Amalia heeft een natuurlijke schoonheid die niet echt gredend wordt door een kapsel en jurk die haar vijftien jaar ouder doen lijken. Een beetje meer eenvoud in plaats van deze barokke overlaad zou het plaetje frisser maken.

Maar epateren met de looks is ook belangrijk in de operawereld. 'Te belangrijk, vindt Diana. We gaan nooit meer een Montserrat Caballe krijgen, zegt ze, verwijzend naar de beroemde Spanse diva, die meer gezegend was met haar stembanden dan met haar looks. 'De focus is alle zeer verschoven naar het fysieke. Ik ben niet dik of flink, dus mij schaaft die tendens niet, maar het is een schande dat er groot talent verloren gaat vanwege uiterlijkheden. Neem nu Anna Netrebko, de grootste ster van het moment. Fantastische stem, maar als je haar cel's bespikt; ze wordt verkocht als een pin-up. Het lijkt wel alsof het vak vroeger minder velesend was, of zijn dat alleen de jongeren van vandaag die spreken? 'Nee, zelfs José van Dam (73) geeft toe dat er veel veranderd is. 'In mijn jonge jaren volstond het een mooie stem te hebben. Of je ook verstand had van muziek, was onbelangrijk; ik had toen collega's die niet eens noeten konden lezen.

Vandaag moet je echt kunnen acteren, je moet sifij hebben en presentabel zijn, én ook fysiek charmeren. En je moet bovenal persoonlijkheid hebben, anders verdriak je in de concurrentie. Het reservoír is veel groter geworden. Vroeger had je bij ons alleen operazangers uit West-Europa en Noord-Amerika. Nu komt de concurrentie voor dezelfde rol uit de hele wereld, vooral uit Oost-Europa en het Vère Oosten. Op ditzand die zich gepoopen voelen, zijn er ten die het maken. Dat maakt dat je gepassioneerd moet zijn. Als je er niet voluit voor gaat, en een heleboel dingen opgeeft – alcohol, uitgaan, een gezinsleven – dan maak je geen kans.

Van Dam beschouwt het aanleren van die persoonlijkheid als een van zijn belangrijkste taken. 'Ik leer hen écht inzicht te zijn, hun

Ambitie brandt

Zo hebben al deze jonge zangers hun verhaal. De Chinese Yu Shao (28) is de zoon van een volkszanger met lokale faam, maar geen haar op zijn hoofd dat aan een internationale operacarrière dacht. Tot een Frans conservatorium op talentenicht kwam in Shanghai, waar hij muzik's studeerde. 'Mijn vader zei nog: niet dromen, jongen, wij hebben geen geld voor zulke avonturen. Maar Yu deed het toch, en kwam in het koor van de Franse radio terecht.'

Yu Shao: 'Ik zag collega's die al dertig jaar in het radiokoor zongen. Maar als je echt kunt zingen, dan wil je toch de kick ervaren om als solist een zaal in vervoering te brengen?'

tekst te kennen en begrijpen en te menen wat ze zingen, zodat dat open publiek kunnen grijpen. De belangrijkste reden waarom Marina Callas zo'n legende is geworden, is dat zij zich op het podium ontpopte tot een begaafde actrice, die tommen drama toevoegde. Sindsdien is dat aspect steeds belangrijker geworden, zeker nu veel theaterregisseurs voor de opera werken.

En ook dankzij Gerard Mortier, die Van Dam in 1979 – op het toppunt van diens glorieuze internationale carrière in Parijs en New York – wist te bewegen om één keer per jaar terug naar Brussel te komen. Gerard was zo'n grote meneer. Een echte vriend. En een vernieuwer. Hij heeft de Munt grootgemaakt, en de opera uit de stagnatie gehaald!

Feeftje in Bozar

Tijdens de pauze blijkt dat het doel van de avond, nieuwe en jonge liefhebbers aantrekken, niet volledig is geslaagd. Er zijn jongeren, maar een snelle steekproef leert dat de meesten al opera-lahabits zijn en ook het cliché over het Brusselsche openbaarlijk bevestigen. Zoals een aantrekkelijk

Franstalig studentenkoppeltje dat erg van de voorstelling geniet. Een korte babbel, en dan de voorname? Omblin en Léopold. De jongeman glimlacht: hij weet hoe Brussels en bourgeois dat klinkt. En hij zegt dat het beter zou zijn als er ook Kevins naar zulke avonden zouden komen. Hij is ze alleen nog nooit tegengekomen.

Het doet denken aan wat Reinoud Van Mechelen (27), een van onze grootste talenten, me via Skype vanuit Parijs had gezegd: 'Het probleem is dat klassieke muziek en opera gewoon niet worden aangereikt als alternatief.'

Diana Gougina:

'Dit leven heeft me zweet, geld en vrienden gekost. Maar ik mag vanavond wel voor een volle zaal optreden met José van Dam'

Niet door het onderwys en te weinig in de media. Je kunt niet houden van wat je niet kent. Iedereen weet hoe Queen en Madonna klinken, en kan dus beslissen *to love it or hate it*. Maar de meest jongeren gaan er gewoon vanuit dat opera saai is, en dat is jammer. Want ik ben ervan overtuigd dat opera veel beter te verkopen is aan een nieuw en jong publiek dan pakweg een uitvoering van symfonieën van Beethoven. Dat theater of filmsche van een verhaal met veel emoties die fundamenteel niet veranderd zijn over de eeuwen heen: er is geen enkele reden waarom dat nu operas niet meer zou werken.

Reinouds carrière loopt als een trein. Hij doorkruist heel Europa, maar heeft vooral voet aan de grond in Frankrijk, waar hij als specialist in de oude muziek goed in de markt ligt. 'Ik heb het geluk dat ik een haute-contraststem heb: ik zing tenorpartijen, maar erg hoog. Dat is zeldzaam, en mede daardoor heb ik de luxe dat ik in tegenstelling tot de meeste van mijn leeftijdsgenoten meer dan werk genoeg heb. Ik verhuis trouwens naar Parijs. Mijn vriendin is een Franse: en ook zangeres. Het is zo al moedelijk genoeg om tussen al het gezeis door nog eens af en toe samen te zijn. Er is nog iets anders dan geld en glorie in het leven: het moet leukbaar blijven.' Het recital in de Bozar draait uit op een feestje. Zeven geweldige zangers, een enthousiasme publiek en een dinget die bij wijze van bismummers de beroemdste arna's van de avond ('La habanera' uit *Carmen* en 'Brindisi' uit *La traviata*) herneemt in

samenzang met zijn allen. Als er al puristen zijn die dat wat Night of the Proms-achtig vinden, laten ze het niet blijken.

Pasta met samples

's Anderendaags kijkt Kristiaan Lada bedenklijk als ik het hem vertel. De 31-jarige Pool, sinds september de rechterhand van Peter de Caluwe bij de Munt, was er niet bij en wil dus geen commentaar geven op het recital. Behalve dan onrechtstreeks. 'Een liege-liege-parafje-liege-liege-praafjeavond, met zangereisen in jurken van tafzjld met grote kapsels: dat is zo clichébevestigend', zal hij even later zeggen. 'Ik ben niet zo voor evenementen die er specifiek op gericht zijn jongeren te lokken. Meestal gaat dat ten koste van de diepte van de artistieke creatie. Het moet kort zijn, laagdrempelig, banaal. Maar jonge mensen willen geen voorzatheld, die willen

Ombline en Léopold.
De jongeman glimlacht: hij weet hoe Brussels en bourgeois dat klinkt. Hij zegt dat het beter zou zijn als er ook Kevins zouden komen

uitgedaagd worden, die zoeken intensiteit.'

De grootste gruwel vindt Lada ook 's la *Cooling with Rossini*. 'Een foto van een voorik vol pasta als hoestje, en op het schijfje een rare collectie samples van de bekendste arna's, verknipt op de gekste plaatsen. Opera laat zich niet vertalen in een best-of-formule, het is een geheel. En bovendien draait het niet om de muziek alleen, maar om de overrompelende totaalerfaring in een zaal.'

Lada brengt de oorsprong van de opera in herinnering: een totale kunstvorm, groter dan al het vorige, door diverse disciplines te combineren. 'Theater, muziek, maar ook beeldende kunst en wat wij vandaag *fashion design* noemen, en zoveel meer. Een daarnaast een sociale gebeurtenis van de eerste orde, een bijeenkomst waarbij je anderen na het derde bedrijf ontmoedigde in je loze. Dat alles, met een zeker zin voor excess als constante.

Van paarden op het toneel in de 19de eeuw tot welbewuste pogingen om de toeschouwers uit te dagen met saamheid door Bob Wilson: alles ten dienste van de intensiteit.'

Kurt Van Eeghem had gelijk toen hij elke jongere op tv aannadde het eens te proberen met *Hozeek* van Alban Berg: niet de mooiste of plezierigste muziek, maar wel een spektakel waarbij je de trilling in de stem van de zangers niet alle zintuigen kunt proeven.'

Met zijn dandy-achtige snorretje en zijn opvallend vest – iets tussen retro-militair en elegant modern – oogt Kristiaan Lada ook veelter trendsetter dan onderwets. Hij glimlacht. 'Ja, ik kom geregeld jonge mensen tegen die zeggen: werk jij echt als dramaturg voor de Munt? Dan moet ik misschien toch eens komen kijken.'

'Eenlijk is eerlijk: in dit vak hebben heren van 60 in klassieke kostuums te lang de lakens uitgedeld. Maar dat is drastisch veranderd: er zijn nu twintigers in ledingevende functies. De invloed van Mortier is ook groot geweest. Hij schonk tot op het einde vertrouwen aan jonge mensen. Peter de Caluwe was piepjong toen hij van Mortier zijn kans kreeg in de Munt. Nu hij er directeur is, zet hij dat verder. We werken met jonge regisseurs en

Reinouds carrière loopt als een trein. Hij doorkruist heel Europa, maar heeft vooral voet aan de grond in Frankrijk, waar hij als specialist in de oude muziek goed in de markt ligt. 'Ik heb het geluk dat ik een haute-contraststem heb: ik zing tenorpartijen, maar erg hoog. Dat is zeldzaam, en mede daardoor heb ik de luxe dat ik in tegenstelling tot de meeste van mijn leeftijdsgenoten meer dan werk genoeg heb. Ik verhuis trouwens naar Parijs. Mijn vriendin is een Franse: en ook zangeres. Het is zo al moedelijk genoeg om tussen al het gezeis door nog eens af en toe samen te zijn. Er is nog iets anders dan geld en glorie in het leven: het moet leukbaar blijven.' Het recital in de Bozar draait uit op een feestje. Zeven geweldige zangers, een enthousiasme publiek en een dinget die bij wijze van bismummers de beroemdste arna's van de avond ('La habanera' uit *Carmen* en 'Brindisi' uit *La traviata*) herneemt in

José van Dam: 'In mijn jonge jaren volstond het een mooie stem te hebben. Vandaag moet je kunnen acteren, stijl en persoonlijkheid hebben. Op duizend die zich geroepen voelen, zijn er tien die het maken'

zangers, met hedendaagse artiesten uit andere sectoren: wie nog komt aanzetten met belegen clichés over ouderwetse opera, weet niet wat er gaande is.'

Goedkoper dan Beyoncé

Lada noemt opera de meest aan de tijdgeest appellerende kunstvorm. 'Dit is het laatste bastion waar nog zo ongegeneerd grote emoties worden geuit. Literatuur, film en beeldende kunst zijn erg analytisch en afstandelijk geworden. De opera is de enige plaats waar je nog dood kunt gaan uit liefde. Niet goedkoop en sentimenteel, het is geen Braziliaanse tv-soap, maar radicaal en puur. De strakke muzikale vorm maakt dat draaglijk, omdat het wat afstand creëert. Het publiek weet dat deze vrouw niet echt crepeert door de liefde, dat ze een archetype is. Maar dat maakt zo'n verhaal over naïeve liefde die ten onder gaat aan de brutale realiteit, nog niet minder pakkend.'

Dat hunkeren naar echte emotie is volgens Lada allesbehalve ouderwets, uitgesproken 2014 zelfs. 'Ik zie in de cultuur van de

hipsters een terugkeer naar de romantiek, na een periode van afstandelijkheid. Sociale netwerken zijn op de terugweg; de moderne mens wil niet meer chatten op Facebook, die wil reële ontmoetingen. Overal poppen leesclubs op waar mensen bijeenkomen om over boeken te praten. Je ziet het in de mode: aardse kleuren, natuurlijke materialen. Alsof de hedendaagse mens zegt: we zijn het beu, die technologie, dat globalisme. En dan doet opera het als livegebeuren met die sociale

Krystian Lada: 'De opera is de enige plaats waar je nog dood kunt gaan uit liefde. Niet goedkoop en sentimenteel, het is geen Braziliaanse tv-soap, maar radicaal en puur'

ontmoetingsfunctie uiteraard weer uitstekend. In het operagebouw en daarbuiten: opera op het strand, in Knokke vorige zomer, was een groot succes.'

Lada overloopt enthousiast de formules die de Munt heeft uitgedokterd om de deuren open te gooien. Dat start met workshops voor kleine kinderen, maar vooral het *Go Opera*-programma voor 18- tot 30-jarigen klinkt verfrissend. 'Wij weigeren een *for dummy's*-programma aan te bieden. Nieuwe ontdekkers kun je helpen met een voorbereiding op maat. Als wij *Jenufa* van Leoš Janáček programmeren, krijg je een inleiding door iemand van 30 die al te ingewikkeld jargon vermijdt. In *Jenufa* speelt de rivier een centrale rol, als muzikaal motief. Je geniet daar meer van als je dat herkent. Dat laten we uitleggen door iemand die Janáček niet alleen plaatst in een Wagneriaanse traditie, maar die ook verbanden legt met Philip Glass en de Stones. In ons programma *A night at the opera* nodigen we sterren uit pop, rock en dance uit, om samen met een jong publiek nieuwe opera's te ontdekken en erover na te praten. Zo komen The Subs binnenkort naar de wereldpremière van de nieuwe opera van Philippe Boesmans.'

Lada is ervan overtuigd dat opera een grote toekomst heeft voor een breder publiek. 'Omdat het zo groots en meeslepend is. Ik hoor dat aan de reacties van nieuwkomers. Die zitten op de goedkoopste plaatsen en kijken dus recht de orkestbak in: soms zijn ze daar nog harder van onder de indruk dan van wat er op het toneel gebeurt. De kracht van 50 muzikanten die alles geven op het commando van één man met een stokje: dat geeft een kick die je in pop of rock niet te snel krijgt.'

En de prijs, dat oude argument tegen operabezoek? 'Wie jonger is dan 30, kan hier aan de balie een ticket kopen voor 15 euro. Oké, je hebt in de Munt ook tickets van 120 euro, maar die zijn ook voor mensen die een beetje gezien willen worden. Vergeet ook niet hoeveel mensen er werken aan die 2,5 uur kijk- en luisterplezier. Een orkest van 50 man, een koor, een tiental zangers uit de hele wereld. Als je het zo bekijkt, is het Beyoncé die schandalig duur is, want die vraagt misschien wel 100 euro en die staat er alleen met een drietal achtergronddanseressen.'

